

RĪGAS DAUGAVGRĪVAS VIDUSSKOLA

Reģ. Nr. 90002201514

Parādes iela 5C, Rīga, LV-1016, tālrunis 7432168, fakss 7430210, e-pasts rdvs@riga.lv

RĪCĪBAS PLĀNS

Rīgā

10.01.2013.

Nr.12- plr

Rīcības plāns darbiniekiem ar agresīvu izglītojamo

Izdots saskaņā ar 2009. gada 24.novembra Ministru Kabineta noteikumu Nr. 1338 „Kārtība, kādā nodrošināma izglītojamo drošība izglītības iestādē un tajā organizētajos pasākumos” 5.punkta prasībām

I. Vispārīgie jēdzieni

1. Šis plāns nosaka, kā rīkoties skolas darbiniekiem, ja izglītojамais traucē sabiedrisko kārtību, apdraud savu vai citu personu drošību, veselību vai dzīvību.
2. Šī plāna pielikumā ir rekomendācijas, kā izmantot aktīvās metodes saskarsmē ar agresīviem bērniem, pedagogiem un vecākiem.

II. Rīcības secība

3. Jebkuram skolas darbiniekiem nekavējoties par to ir jāinformē skolas dežurējošo administratoru vai atbalsta personāla pārstāvi.
4. Vardarbības ārkārtas situācijas novēršanai skolas vadība var iesaistīt skolēnu vecākus, skolas apsardzes dienestu, pašvaldības policiju, valsts policiju, atbalsta personālu.
5. Pēc skolas darbinieka sniegtās informācijas par izglītojamā uzvedību:
 - 5.1. sociālais pedagogs vai cits atbalsta personāla pārstāvis aizved izglītojamo, kurš apdraud savu vai citu personu drošību, veselību vai dzīvību, tālākai apmācībai speciālā telpā sociālā pedagoga, izglītības psihologa vai cita skolas pedagoga klātbūtnē.(Mācības citā telpā var ilgt no vienas mācību stundas līdz mācību dienas beigām);
 - 5.2. skolas direktors rakstiski (papīra vai elektroniska dokumenta formā) nosūta izglītojamā vecākiem informāciju par izglītojamā uzvedību un nepieciešamo vecāku sadarbību ar skolu;

- 5.3. skolas direktors izdod rīkojumu, rīkojumā nosaka atbalsta personāla pienākumus, lai veicinātu turpmāko sadarbību ar izglītojamo un vecākiem, un izstrādātu atbalsta pasākumus atbilstoši izglītojamā vajadzībām un situācijai;
- 5.4. skolas direktoram ir tiesības pieaicināt nepieciešamos speciālistus – sociālo pedagogu, psihologu no citas iestādes, lai nodrošinātu uzlabojumus izglītojamā uzvedībā un mācībās;
6. Ja izglītojamā uzvedībā nav uzlabojumu un vecāki nevēlas sadarboties ar skolu, bet situācijas risināšanā nepieciešams iesaistīt citus speciālistus, skolas direktors ir tiesīgs šo informāciju nosūtīt attiecīgajai pašvaldībai, brīdināt vecākus par to, atstādīt izglītojamo uz laiku no skolas, saskaņot šo jautājumu ar pašvaldību.

Direktore

O.Seļutina

Aktīvās metodes saskarsmē ar agresīviem bērniem, pedagogiem un vecākiem.

1. Vispirms ir jāatšķir nenozīmīga agresija no tādas, kas apdraud paša bērna vai citu veselību vai dzīvību.
2. Nenožīmīgu agresijas: bērni izmanto negatīvas uzvedības veidus, kā iemeslu, lai pievērstu sev uzmanību.
3. Ja agresīvā uzvedība ir bīstama uz to nekavējoties jāreaģē un tā jāpārtrauc uzreiz.
4. Lai to pareizi izdarītu jāievēro vairāki principi:

• Akcentēt uzmanību uz rīcību nevis personību – ja dara pretēji, tad agresija var kļūt par noturīgu personības īpašību. Noturēt robežu starp personību un rīcību palīdz rīcības objektīvs un precīzs raksturojums. (Galvenais – bērnam jābūt pārliecinātam, ka mēs neesam pret viņu, bet gan pret viņa rīcību.)

• Kontrolēt savas negatīvās emocijas – pieaugušajiem ir jāsaprot, ka ir dabiski agresīvā situācijā pašam just dažādas spēcīgas negatīvas emocijas. (Jo ja pieaugušais kontrolē savas emocijas, viņš nepastiprina agresīvu uzvedību, demonstrē pozitīvu piemēru, kā izturēties negatīvā situācijā, saglabā partneriskas attiecības, kas nepieciešamas tālākā saskarsmē. Ja pieaugušā cilvēka agresija pārsniedz normu, tad viņš pats var būt agresijas iemesls un provocēt bērnu uz agresīvu uzvedību.)

• Saglabāt pozitīvu bērna reputāciju – jo bērniem un pusaudžiem ir ļoti grūti atzīt savu sakāvi. (Vissliktākais ir publisks nosodījums un negatīvs vērtējums). Lai palīdzētu bērnam pašcieņas saglabāšanā publiski vajag minimizēt bērna vainu : „tu laikam esi noguris....” u.tml., bet pēc tam vienatnē ar bērnu situāciju pārrunāt.

Bērnu agresivitāte – norma un novirzes

Saprātīgās robežās agresija ir nepieciešama katram. Tā palīdz aizstāvēt savas tiesības, palīdz sasniegt mērķus un apmierināt vajadzības, aizstāvēt sevi utt.

Faktori, kas var sekmēt bērna agresīvu uzvedību:

- audzināšanas īpatnības (pārāk liela aprūpe, vecāku mīlestības vai uzmanības deficīts, atsvešinātība attiecībās ar bērnu);
- ģimenes locekļu agresīva uzvedība, bērna fiziska sodīšana, greizsirdība un cietsirdīga uzvedība no brāļu un māsu puses;
- bieži vecāku vai citu ģimenes locekļu strīdi;
- vecāku prasības ir nesaskaņotas un pretrunīgas, bērnam nav noteiktas uzvedības normas, dienas kārtības;

- nelabvēlīgi sociālie apstākļi ģimenē, nav iespējas pabūt vienam u. tml.;
- bērns pārlietu aizrāvis ar televizora skatīšanos vai datorspēlēm;
- psihiska saslimšana, dzemdību trauma, epilepsija un citas galvas smadzeņu slimības;
- bērna rakstura, temperamenta īpatnības.

Vecākiem vajadzētu sākt uztraukties tad, ja bērns atkārtoti:

- kaujas ar citiem bērniem, kož, spļaudās, grūstās, plēš rotaļlietas;
- atļaujas iesist vai pagrūst pieaugušo;
- kliegz, apsūkājās, draud bez redzama iemesla;
- vaino citus savās kļūdās, neveiksmēs un nedarbos;
- apzināti dara to, kas citus kaitina un ir aizliegts;
- ir nežēlīgs pret dzīvniekiem;
- apsūkā pats sevi, grauž nagus, rauj sev matus, sit sevi.

Kā vecākiem rīkoties, ja bērns ir agresīvs

1. Mierīga attieksme nenozīmīgas agresijas gadījumā.

Ja agresija nav bīstama un ir viegli izskaidrojama, var izmantot šādas metodes:

- agresijas ignorēšana;
- teikt bērnam, ka saprotat, kā viņš jūtas («Protams, tevi apbēdināja...»);
- pievērst bērna uzmanību citai nodarbei («Palīdzi man ievietot traukus mazgājamajā mašīnā.»);
- pozitīvs uzvedības izskaidrojums («Tu dusmojies, jo esi noguris.»).

2. Jāpievērš uzmanība bērna rīcībai un uzvedībai, nevis personībai.

Pēc tam, kad bērns ir nomierinājies, būtu lietderīgi apspriest viņa uzvedību. Atgādiniet, kā bērns uzvedās, ko teica, kā rīkojās. Pēc tam izskaidrojiet, ka no agresijas visvairāk cietīs viņš pats, jo sekas būs, piemēram, aizliegums izmantot datoru vai rotaļu pārtraukšana, ja viņš nodarījis pāri kādam no bērniem. Svarīgi pārrunāt arī to, kāds būtu konstruktīvs konflikta situācijas (ja tā bijusi agresijas cēlonis) atrisinājums un adekvāta uzvedība. Vispirms konstatējiet faktu («Tu uzvedies agresīvi.»), tad pavaicājiet («Tu dusmojies?»). Pēc tam uzdodiet jautājumu, kura atbilde atklās agresīvās uzvedības motīvus («Tu gribi mani apvainot?»), un tad paudiet savas izjūtas sakarā ar bērna uzvedību («Man nepatīk, ka ar mani runā tādā tonī.», «Arī es sadusmojos, ja uz mani kliedz.»).

3. Jācenšas nepieļaut konflikta situācijas saasināšanos.

Nepareiza rīcība, kas palielina situācijas saspringumu un agresiju:

- balss pacelšana, draudošs tonis;
- varas demonstrēšana («Būs tā, kā es teikšu.», «Skolotāja pagaidām esmu tikai es.»);
- agresīvas pozas un žesti;
- sarkasms, ironija, izsmieklis;
- bērna personības vai viņa draugu negatīvs vērtējums, salīdzināšana ar citiem;
- fiziska spēka izmantošana;
- nepiederošu cilvēku iesaistīšana konfliktā;
- morāles lasīšana;
- vispārinājumi, piemēram, «Kā jau vienmēr...», «Tu nekad...».

Daži no reakcijas veidiem uz brīdi var apturēt agresiju, taču pēcāk šādas pieaugušā uzvedības negatīvais efekts būs daudz lielāks.

Vēl daži padomi neagresīvu bērnu audzināšanā un agresijas izpausmju samazināšanā

- Lieciet bērnam saprast, ka mīliet viņu tādu, kāds viņš ir.
- Novirziet viņa enerģiju noderīgā gultnē (sports, zīmēšana, dziedāšana u. tml.).
- Iesaistiet bērnu kopīgās nodarbēs, uzsverot, cik svarīga ir viņa palīdzība.
- Iemāciet bērnam pažēlot citus. Viņam jāsaprot, ka viņš ar savu uzvedību var sarūgtināt citus, likt ciest tuviniekiem un draugiem. Pajautājiet: «Kā tev liekas, kāpēc kaimiņu meitenīte raud? Vai tev viņu ir žēl?»
- Vienmēr atgādiniet bērnam, ka viņš ir labs: «Kāpēc tu tā dari? Tu taču esi labsirdīgs!».
- Māciet izteikt negatīvās emocijas sociāli pieņemamā veidā. Vispirms piedāvāriet bērnam izpaust dusmas uz nedzīvu priekšmetu, bet pēc tam iemāciet izteikt jūtas vārdiem.
- Nekādā gadījumā uz agresiju neatbildiet ar agresiju. Piemēram, ja bērns jums iekodis, jūs darāt to pašu, lai parādītu, ka tas ir sāpīgi. Bērns nodomās, ka tā var darīt.
- Pārrunājiet ar bērnu to, kas ir dusmu uzplaisnījums un ko nozīmē kontrolēt savu agresiju, kā un kāpēc tas darāms. Lieciet viņam iztēloties sevi cietušā bērna lomā. Noskaidrojiet, kādās situācijās bērns kļūst dusmīgs un netiek galā ar agresijas nevēlamām izpausmēm. Māciet bērnam, kā pēc konflikta lūgt piedošanu un paspiest roku cietušajam bērnam.
- Atceraties, ka dusmas un agresija ir cilvēka organisma dabiska reakcija un to nav iespējams pilnībā likvidēt. Centieties saprast un novērtēt, vai bērna agresija ir aizsargreakcija vai vairāk līdzinās cietsirdībai. Nepieciešamības gadījumā vērsieties pēc palīdzības pie speciālistiem.

